

SPREČITE POJAVU FITOPLAZMI U VINOGRADIMA!

Fitoplazma Flavescence dorée ima karakter epidemijskog širenja u zasadima vinove loze, jer je prenosi jedini poznati vektor cikada *Scaphoideus titanus*. Ona je ujedno najdestruktivnija od svih poznatih fitoplazmi na vinovoj lozi i može pričiniti vrlo velike ekonomskim štete. Uloga vektora, koji je svojim životnim ciklusom u potpunosti vezan za vinovu lozu, od izuzetnog je značaja za brzo širenje ove bolesti unutar zasada vinove loze i okolne vinograde. U područjima gde je prisutna mikoplazma *Flavescence doree*, dinamika širenja bolesti vektorom iznosi 5-10 km u toku jedne godine.

Do pojave fitoplazme mikoplazma *Flavescence doree* i njenog vektora u regionima udaljenih od žarišta, dolazi prometom zaraženog sadnog materijala.

Fitoplazma Stolbur (crno drvo) široko je rasprostranjena u vinogradima Srbije. Bolest nema epidemijski karakter, jer oboljevaju pojedinačni čokoti. Poznati vektori ove fitoplazme, cikade *Hyalesthes obsoletus* i *Reptalus panzeri*.

U svim evropskim zemljama gde je mikoplazma *Flavescence doree* imala epidemijski karakter doneti su rigorozni propisi, koji se pre svega odnose na mere obaveznog suzbijanja cikade *S. titanus* i krčenja fitoplazmatičnih čokota.

Praćenje i suzbijanje vektora predstavlja glavnu meru zaštite i prevencije, jer kao vrsta koja je svojom biologijom u potpunosti vezana samo za vinovu lozu (monofagna vrsta), dovodi do velikih epidemija unutar zasada, sa teškim ekonomskim posledicama. Epidemiološka situacija se komplikuje činjenicom da se simptomi bolesti ispoljavaju 1-2 godine posle primarne infekcije biljaka.

Ukoliko se u zasadu vinove loze registruje prisustvo fitoplazme *Flavescence doree*, preporučuje se neka od sledećih mera:

1. Praćenje pojave simptoma bolesti u toku vegetacije i eliminacija sumnjivih čokota.
2. Krčenje i spaljivanje zaraženih čokota na kraju vegetacije vinove loze.
3. Uništavanje napuštenih loznih zasada u neposrednom i širem okruženju proizvodnih ili matičnih vinograda.
4. Uništavanje čokota divlje loze u neposrednom i širem okruženju zasada vinove loze, pre predviđenih hemijskih tretmana.
5. Suzbijanje korova i samoniklih biljaka vinove loze, kao potencijalnih rezervoara fitoplazmi.
6. Pregled loznih kalemova na prisustvo jaja *Scaphoideus titanus*.
7. Praćenje pojave *Scaphoideus titanus* i ostalih potencijalnih vektora fitoplazmi
8. Suzbijanje larvi *S. titanus* kontaktnim insekticidima kroz dva tretmana, u razmaku od deset dana, u drugoj polovini juna u svim vinogradima gde je vektor *S. titanus* prisutan. Hemijske tretmane treba obaviti u periodu od 10. do 20. juna, kada je *S. titanus* većinom u larvenim stupnjevima (L2-L5). Hemijski tretmani u drugoj polovini juna, pored eliminacije vektora *Flavescence doree*, *Scaphoideus titanus*, može uticati na smanjenje populacije vektora fitoplazme *Stolbur*,
9. Cikada *Hyalesthes obsoletus* i *Reptalus panzeri*. Perzistentnost preporučenih preparata iznosi 10-15 dana, čime su biljke zaštićene insekticidima preko 25 dana u periodu masovne pojave larvi *Scaphoideus titanus*, pri čemu postoji objektivna pokrivenost insekticidom, čak i za kasnije ispiljene L1 larve. Suzbijanje *S. titanus* u stadijumu adulta (krilata forma) može izazvati efekat "indukovane disperzije", odnosno njihovo bekstvo iz vinograda koji se hemijski tretira. Od insekticida za suzbijanje cikade mogu se primeniti neki od sledećih: a.m.fenitrotion: preparat Fenitrotion E-50 (0.15%), a.m. fention: preparat: Lebaycid EC-50(0.15%), a.m. metomil: preparat: Lannate 90 (0.05%), a.m. λcihalotrin: preparat: Megathrin 2.5EC (0.02%), a.m.cipermetrin:preparat: Tajfun (0.03%), a.m. bifentrin: preparat: Talstar 10 EC(0.05%) i dr.

POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA - LESKOVAC

Leskovac, maj, 2010. godina